

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان:

بررسی تاثیر برنامه‌ی آموزشی خانواده محور بر کیفیت زندگی و مدیریت دارویی سالمندان
مبتلا به بیماری های ایسکمیک قلبی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
پرستاری داخلی جراحی

نگارنده:

زهرا سادات حجازی

استاد راهنما

دکتر فریبا تباری

استاد مشاور

دکتر معصومه ذاکری مقدم

استاد مشاور آمار

شیما حقانی

سال ۱۳۹۷

چکیده فارسی

مقدمه و هدف: جمعیت سالمندان در ایران و سایر کشور های جهان رو به افزایش می باشد و بیماری های مزمن مانند بیماری های قلبی در میان این قشر از جامعه شیوع بالایی دارند. کیفیت زندگی در وضعیت های مزمن، همزمان با رشد جمعیت همواره در مراقبت های درمانی قابل بررسی است و ارتقاء کیفیت زندگی یکی از اهداف آموزش به بیمار محسوب می گردد. افراد خصوصا در بیماری های مزمن به خانواده های خود وابسته اند و خانواده نقش مهمی در تبعیت بیمار از برنامه های درمانی دارد. هدف از این مطالعه، بررسی تأثیر برنامه آموزشی خانواده محور بر کیفیت زندگی و مدیریت دارویی سالمندان مبتلا به بیماری های ایسکمیک قلبی می باشد.

روش بررسی: پژوهش حاضر یک کارآزمایی بالینی تصادفی شده با دو گروه کنترل و آزمون بود که بر روی ۸۴ بیمار سالمند مبتلا به بیماری های ایسکمیک قلبی در سال ۱۳۹۶ انجام شد. پس از نمونه گیری به روش در دسترس، نمونه ها به روش بلوک بندی به طور تصادفی در دو گروه کنترل و آزمون قرار گرفتند. در ابتدا پرسشنامه های دموگرافیک و کیفیت زندگی لیپاد (LEIPAD) و ابزار مدیریت دارویی سالمندان (MedMaide)، توسط هر دو گروه تکمیل گردید. سپس گروه آزمون علاوه بر درخواست مراقبت های معمول درمانگاه، برنامه آموزشی خانواده محور را طی سه جلسه به همراه عضو فعال خانواده دریافت کردند. پس از اتمام مداخله، سه ماه بعد مجددا پرسشنامه کیفیت زندگی و ابزار مدیریت دارویی برای هر دو گروه تکمیل شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون های آماری کای دو، دقیق فیشر، تی مستقل و تی زوجی در نرم افزار آماری spss نسخه ۱۶ استفاده شد.

یافته ها: نتایج مطالعه نشان داد که برای اکثریت متغیر های دموگرافیک و بیماری، اختلاف آماری معناداری بین دو گروه آزمون و کنترل وجود نداشت. آزمون آماری تی مستقل اختلاف معناداری را بین مدیریت دارویی پس از مداخله، در دو گروه آزمون و کنترل نشان داد ($p = 0/015$). آزمون تی زوجی تفاوت آماری معناداری را از نظر مدیریت دارویی در گروه آزمون ($p < 0/001$) و کنترل ($p = 0/019$)، قبل و بعد از مداخله نشان داد. از نظر میانگین نمره کیفیت زندگی واحد های پژوهش قبل و بعد از مداخله، آزمون تی مستقل تفاوت آماری معناداری را بین دو گروه کنترل و آزمون نشان نداد (قبل از مداخله $p = 0/296$ و بعد از مداخله $p = 0/336$). آزمون آماری تی زوجی در مقایسه نمره کیفیت زندگی در گروه آزمون و کنترل قبل و بعد از مداخله، تفاوت آماری معناداری را نشان داد ($p = 0/001$). همچنین در گروه کنترل، پس از گذشت سه ماه و با دریافت آموزش های معمول درمانگاه، نمره کلی کیفیت زندگی افزایش یافت و تفاوت معنادار آماری مشاهده شد ($p = 0/015$).

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که آموزش خانواده محور بر مدیریت دارویی سالمندان تأثیر مثبت داشته است. در خصوص کیفیت زندگی و ابعاد آن نیز در گروه آزمون و کنترل، بعد از مداخله، تفاوت آماری معناداری یافت نشد که حاکی از بی تأثیر بودن مداخله از نظر آماری، بر روی کیفیت زندگی و ابعاد مختلف آن می باشد. به نظر می رسد مداخلات آموزشی مؤثر تر و با تعداد جلسات بیشتری در کنار خانواده بیماران جهت ارتقای کیفیت زندگی آنها مورد نیاز باشد.

کلمات کلیدی: آموزش خانواده محور، کیفیت زندگی، مدیریت دارویی، سالمند، بیماری های ایسکمیک قلبی

**Teheran University of Medical Sciences
School of nursing and midwifery**

Title:

**The Effect of Family Centered Educational Program on Medication
Management and Quality of Life in Elderly Patient with Ischemic Heart Disease**

**"A Thesis Submitted as Partial Fulfillment of the Requirements for Master of Science
(MSc) Degree"**

In:

Medical – Surgical Nursing

By:

Zahra Sadat Hejazi

Supervisor:

Dr. Fariba Tabari

Consultants:

Dr. Masoumeh Zakerimoghadam

Ms. Shima Haghani

2018

Abstract

Background and objectives: The elderly population is rising in Iran and other countries, and chronic diseases such as heart disease are prevalent among this population. Quality of life in chronic conditions, along with the growth of the population, is always considered in health care, and promotion of quality of life is one of the goals of education for the patient. People are dependent on their families, especially in chronic diseases, and the family plays an important role in patient compliance with treatment plans. The aim of this study was to evaluate the effect of family-centered educational program on medication management and quality of life in elderly patients with ischemic heart disease.

Material and methods: The present study was a randomized clinical trial with two groups of control and test, which was performed on 84 elderly patients with ischemic heart disease in 1396. After sampling by available method, the samples were randomly divided into control and test groups by blocking. At first, the demographic and quality of life (LEIPAD) questionnaire, and the medication management tool (MedMaide) were completed by both groups. Then, in addition to requesting usual care from the clinic, the test group received a family-centered training program in three sessions with the active member of the family. After completing the intervention, three months later, the quality of life questionnaire and the medication management tool were again completed for both groups. Chi-square, Fisher exact test, independent t-test and paired T-test were used for data analysis. SPSS software version 16 was used.

Results: The results of the study showed that for the majority of demographic variables and disease, there was no statistically significant difference between the two groups. Independent t-test showed a significant difference in medication management after intervention in both the test and control groups ($p = 0.015$). Paired t-test showed a significant difference in terms of medication management in the test group ($p < 0.001$) and control group ($p = 0.019$) before and after the intervention. In terms of mean score of quality of life of the research units before and after the intervention, independent t-test did not show a significant difference between the two groups (before intervention ($p = 0.296$) and after intervention ($p = 0.336$)). Paired t-test showed a statistically significant difference in the quality of life score in the intervention and control group before and after the intervention ($p = 0.001$). Also, in the control group, after three months and with the usual clinics training, the overall score of quality of life increased and a significant difference was observed ($p = 0.015$).

Conclusion: The results of this study showed that family-centered education had a positive effect on medication management in elderly patients. Regarding quality of life and its dimensions, there was no significant difference in the control and test group after the intervention, which indicates that the intervention is not statistically effective on the quality of life and its various dimensions. It seems that more effective educational interventions with more meetings with family members, is required.

Keywords: Family-Centered Education, Medication Management, Quality of Life, Elder, Ischemic Heart Disease